

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.50
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglase (inserate)** se
plačuje od četverostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 215.

Telefonska številka 65.

Celje, v torek, dne 21. septembra 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Klerikalna perfidija.

V včerajšnji številki mariborske „Straže“ je priobčena med štajerskimi novicami sledeča notica: Iz gornjesavinske doline. Z zadovoljstvom smo čitali v „Slov. Gospodarju“, da naši poslanci v dežel. zboru ne bodo hodili z liberalcem Kukovcem. Tako je prav. Prepričani bodite, da to odobrava vse pošteno slovensko ljudstvo. Vsaj je vsem znano, kako nesramno je pustil in še pušči blatiti naše poslance po liberalnih listih tisti Kukovec, general najnesramnejše stranke na svetu, ki bo morebiti sedaj beračil za podpise naših poslancev. To je tisti Kukovec, ki je imenoval Tergrava za najnemnejšega človeka; „Nar. List“ in „Dnevnik“ sta pisala kmalu po 24. maju, da je Kukovec bolj učen kakor vseh naših 12 poslancev in da bo v Gradcu več dosegel kakor vsi naši skupaj. Dobro, pustite ga zdaj, naj doseže kaj zapoginjavačee liberalce, nobenega predloga mu ne podpišite. Kukovec naj bo v Gradcu velika politična prečrtana ničla, da bodo še tisti maloštevilni volilci spoznali, kako budalost so storili, ko so volili tega moža. Seveda tu ne mislimo liberalnih učiteljev, ker ti ne bodo nikoli prišli k pameti. Bilo bi pa tudi netaktilno, ko bi celo v kaki malenkostni reči s Kukovcem skupno nastopili, ker bi stvar S. K. Z. trpela, ne ravno v gornjesavinski dolini, tu liberalca itak nihče ne mara, pač pa po drugod; tu doma pobijamo to liberalno zalego, a v Gradcu bi skupno nastopili to ne gre! Prezirajte Kukovca, če mu ni prav, pa naj gre spat! Liberalna stranka je brezverska in nemčurska, z njo nikjer nobenega stika; naj politično pogine!

Isti list pa je priobčil na uvodnem mestu članek, v katerem skupno z vsememškim graškim „Tagblattem“ trdi, da je dr. Kukovec zadnji petek zaklical slov. klerikalcem, ki so ga po lastni izjavi in primerno svoji izobrazbi „nahrutili“ besede: „Die Internationalen sind mir lieber als Ihr.“ Še ljublj. „Slovenec“ je priobčil to izjavo v soboto že s pripombo, da so jo prinesli nemški listi; faktum je sicer, da je to storil edini „Tagblatt“, v ostalih 3 graških dnevnikih ni o navedenih besedah dr. Kukovca ne duha ne sluha. „Straža“ tudi sama poroča, da so vpili duhovniški poslanci na Kukovca; „Bodite poštene, potem vas bomo podpirali!“, na kar je dr. Kukovec odgovoril že včeraj objavljen vzklik: „Kaj boste o poštenosti govorili, vi internacionalna družba!“ Kakor kaže „Stražino“ zavijanje in laganje, je imel pač prav! Pa značilno je da „Straža“ v omenjenem uvodniku vpije, da dr. Kukovec nima izgovora, da je iskal podpise pri socij. demokraciji in hinavsko zavija oči, zakaj ni šel k „Slovencem“ to je klerikalcem. **Na tretji strani pa sama izjavlja, kakor smo citirali zgoraj, da klerikalci ne bodo storili niti jednega skupnega koraka z dr. Kukovcem.** In to izjavlja še celo na način, ki prav jasno kaže vso neizmerno strankarsko strast in sovraštvo našega duhovništva proti vsakomur, kdor mu noče biti ponižen hlapec!

Kaj narod, kaj Nemci, kaj ubogi slovenski otroci v celjski okoliški šoli — prvo in glavno je, da ti, ki nočeš priznati absolutne duhovniške komande, ki nočeš vstopiti v stranko, kateri načeljuje Janez Roškar iz Žitence, čegar rok se drži kri njegove nekdane gospodinje, ki nočeš křiti s svojim po-

štnim imenom vseh duhovskih lumparij — glavno je, da ti liberallec pogineš! Tako nam govore duhovniki in se pritožujejo, če smo slabi katoličani... Tako nas zmerjajo in psujejo, potem pa zahtevajo, naj si damo ponižno dati brco od njih! Nikoli! Kdo izmed naših somišljenikov in prijateljev, kdo izmed spodnještajerskih Slovencev, ki ima kaj moške časti in ponosa v sebi, more v takih razmerah zahtevati, naj bi dr. Kukovec prosjačil pri klerikalcih za podpise? — Po poslovnem redu mora namreč imeti 3 in kje jih dobi, je njegova stvar. Če so klerikalci mislili, da je brez njih politično mrtev v deželnem zboru, so se ravno zmotili — in v tem dejstvu je iskati jedro klerikalne jeze.

Nismo mi tisti, ki smo proglasili tako nestrpno sovraštvo v deželnem zboru. Nasprotno pred zasedanjem deželnega zbora smo izjavili v „Narod. Dnevniku“ na uvodnem mestu, da je gosp. dr. Kukovec rad pripravljen podpirati vsako narodno in gospodarsko zahtevo spodnještajerskih Slovencev. V odgovor pa taka-le klerikalna perfidija! Zares, ni se čuditi, ako se mažejo v našem ljudstvu tisočletne tradicije, ako zginja spoštovanje pred duhovništvom, če vidi take-le prizore, ki niso le nevredni duhovnikov kot takih, temveč vsakega poštenega človeka. Ako bodo klerikalci še nadalje sejali tako seme, se nič ne čudimo, če bodo tudi enkrat pošteno želi.

III. Shod narodno-radikalnega dijaštva v Ljubljani.

Drugi dan (sobota).

Konec.

Vse nasprotje med Srbi in Hrvati je nastalo radi različnosti konfesije in načela divide et impera. Zato je neobhodno, da stojimo na nastališču in-

terkonfesionalnosti, treba je naprednega, svobodomiselnega dela. Zato se nam delo naših klerikalcev ne zdi odkritosrčno in uspešno. Na gospodarskem polju treba smotrenega dela, skrbeti moramo, da s svojim lastnim in slovanskim kapitalom vstvarimo svojo lastno veleindustrijo in obrt. Treba je posvetiti vso pozornost balkanskemu železniškemu vprašanju z ozirom na naš izvoz in uvoz (Trst, Solun, Carigrad), zadružništvu, skupnim denarnim zavodom in emigra. Kot dijak moramo skrbeti, da se stiki med dijaštvom zožijo in da se v doglednem času ustanovi skupna organizacija jugosl. napredne in demokratične Omladine. In tudi naša dijaška žurnalistika naj tu spolni svojo dolžnost (jugosl. dijaški almanah). Treba je, da dijaštvo ki naj kedaj dela za uresničenje jugosl. ideje, posveča tem vprašanjem vso pozornost in da ji ta ideja preide v meso in kri. Nato govori g. Novak o tem v hrvatskem jeziku, potem Srb g. Orlić in Bulgar g. Vakavčijev. V živahno in zanimivo debato so posegli tov. Brezovnik, Zarnik, Novačan in Popović.

Ob 1. uri popoldne je zaključil tov. predsednik zborovanje, na kar se je vršil skupen obed v prostorih hotela „Tivoli“. Po obedu so se podali vsi akademiki v inopozantni, dolgi vrsti po štirje in štirje čez mesto, kjer so položili češki akademiki na Prešernov spomenik lovor venec z napisom: Slovenskemu pesniku Svaz českega studentstva. Predsednik svaza Hanzik je nato govoril ob spomeniku, med drugim je omenil, da spada Prešeren med buditelje vseh slovanskih narodov, da ga morajo častiti vsi in v znak tega mu položijo na spomenik venec. „Slava“ se je razleglo daleč čez Ljubljano, nakar se je zapela pesem „kde domov muj.“ Z „nazdar“ so se akademiki podali zo-

LISTEK.

Epilog k Trubarjevemu „Zborniku“.

Piše dr. Fr. Ilešič.

Pismeno polemiko o svojih spisih rad opuščam, ker običajno vzame več časa nego rodi ploda. Blago sem izpostavil, sodite! Če jaz nisem pogodil vse resnice, pa jo popolnite vi drugi!

K dr. Kidričevemu „Epilogu“ („Naši Zapiski“, 1909, str. 164.) hočem vendar pripomniti par besedi in se mimogrede ozreti tudi na najnovejšo dr. Tominškovo oceno „Trubarjevega Zbornika“ („Lj. Zvon“ 1909, str. 504 sl.)*

Oceno protestantskega protesta, to je, konstatiranje njegovega relativnega in absolutnega pomena, je moral v „Trubarjevem Zborniku“ pričakovati vsakdo. Saj je že završelo po listih, ko se je bil raznesel glas, kakor da

* Tovarišu Tominšku se je pripetil filozofski malheur, da se posmehuje samemu sebi, zakaj na str. 503. istega Zvona tudi on zatrjuje, da nekdo piše, zato da piše.

je Matica opustila svojo prvotno namero, izdati spomenico, in da misli mesto nje podati zbornik znanstvenih razprav. Sploh pa je bil milič še tak, da bi Matici nepoznavatelj razmer mogel očitati strah pred — veroizpovedjo. In tu sem čisto „brezobzirno nad strankami“ posegel vmes; če se pri tem čuti, da moja beseda zasekava tja ali sem med stranke, je to čisto neizogibno in ob sebi umljivo.

Prav tako je umljivo, da so v takem „splošnem“ uvodu splošnosti in aforizmi. Splošnosti generalizacije so tistemu jasne, ki mu je znano gradivo, dejstva. Glavna dejstva kranjskega protestantizma so precej znana; za druge dežele (razen Koroške, vendar gl. str. VIII, 141) je dokaj gradiva v historijski obdelavi v Zborniku samem.

Je-li se zdi katera trditev apodiktna ali ne, to ni odvisno le od njenega objektivnega značaja, ampak tudi od subjektivnega intelektualnega razpoloženja onega, ki naj bi jo razumel. Zato se n. pr. o bistvu učenja ne bom prepiral; srečali bi tu kak curiosum,

ki je hujši nego moje „turško vprašanje“.

Če je moj uvod izzvenel na več mestih v negativno sodbo, je to čisto naravno spričo nekritičnih panegirikov ki so v navalu besedi in modernih fraz zakrivali istino. Panegiriki-pesniki lahko ogledujejo kako stvar s tiste strani, s katere se jim vidi lepša; znanstvenik si jo mora ogledati od vseh strani, ker želi dobiti istino, ne lepote.

Evo nekaj pripomb!

Za „Trubarjev Zbornik“ sem imel le pol leta časa in sem, zdi se mi, storil, kar je bilo sploh mogoče storiti. Omejen čas, omejen prostor („Trubarjev Zbornik“ je itak ena izmed najboljšejših in najdražjih publikacij „Matice Slovenske“), omejeno število pisateljev itd. je uvaževati tistemu, ki sodi o njem. Žal mi je na pr., da se g. dr. Kidrič sam ni oglasil s prispevkom, zlasti ker slušbuje v knjižnici, kjer so na razpolago vsa mnogobrojna pomagala. Zakaj ni stopil „Dunaj“ med „poklicane in nepoklicane biografe“ Trubarjeve? Baš celotne biografije Tru-

barjeve se jaz v oni kratki dobi nisem mogel lotiti.

Tisti izrazi o „importirani“ glagolici itd.! Vsaka pisava je v srednji Evropi importirana, tisk je importiran v slovenske dežele in vendar nihče ne more reči, da bi pisava ali tisk, dasi sta importirana, ne bila rodila sadu! Kak pomen bi (če tudi importirano, a shranjeno) glagoljastvo za nas moglo imeti, to sem dosti jasno pokazal na st. XXVIII. in teh izvajanj ne ovrgava g. dr. Kidrič.

Glagolica je bila med Hrvate tudi „importirana“. Ali je torej hrvatska? Ali je cirilica pravi ruski pravopis, ko pa je bila med Ruse „importirana“? Kaj je spričo tega reči o „slovenskem“ glagolizmu?

Slovenci in Hrvati v Trubarjevih časih nismo bili niti jezično-kulturno niti zgodovinsko-politično dvoje. Današnjih razmer ne smemo prenašati v preteklost. Ne smemo zanemarjati ali istovetiti banovine s hrvatskim ozemljem sploh. Istra (srednja in iztočna) je bila avstrijska, Metlika pa prav za prav

pet v „Tivoli“ k zborovanju. Ob 4. uri popoldne je otvoril predsednik zborovanja in prečital mnoge novodošle telegrame, med njimi sledečega iz Mladenovaca: „Želimo uspešan rad na narodnom preporodjenju i na jačenju jugoslovenske ideje. Ne čakajte darova iz Dunaja, vode iz Lurda i blagoslova iz Rima. Anan Ružica Repić, studentke. — K debeti dopoldanskega predavanja se oglašijo Srb Gjorgjević, tov. Šmalc, g. Škrlj in tov. Černič, Čeh Hanzik, Hrvat Novak, Srb Miškovski in tov. Korun.

Sledi predavanje tov. Zormana „o umetniški vzgoji dijaka“. Skuša podati v referatu nekako sliko tega kar nam manjka in kje se to kaže, dalje kakega pomena je estetika vzgoje in kaj vsebuje, v tretje, na kak način moremo izboljšati svoje razmere. Čut za umetnost je takorekoč šesti čut in je v otroški duši zaznamovan. A ta čut se radi negovanja v šolah, katere začne obiskovati otrok, ubije, tako da le malokomu ostane. Oni, ki tava po svetu brez tega čuta, ne okuša najslajšega, kar more okusiti človek, in je kakor slepec, ki ne uživa božjega vida.

Kaže se to v posurovelosti značajev. Kletve, surovi izrazi so danes pri nas tako navadni da se za nje ne menimo več. Naš dijak je v čustvenem življenju podivjan.

Odpomoči se temu da. Starejšim kliče tov. referent, da naj se spreobrnejo v zadnji uri, a mlajši naj gojijo čut za umetnost, da ne zamude. Umetniška vzgoja bo rodila med nami lepše čase, zato na delo! Kar nam žalibog ne nudi šola, to si dajmo sami, imejmo odprto uho in oči, da bomo živeli v večnem tempelju umetnosti vse krasno in lepo notranje življenje.

K debati se oglasi tov. Ivan Lah, ki spopolni predavanje v toliko, da pravi, da se mora odstraniti ono, kar krade umetnosti dobro ime — to je umetnost po tovarnah, kjer se izdelujejo slike in drame za kupčijo. Nadalje tov. Ribnikar, tovariš Šmalc, ter Čeh Hanzik.

Drugi dan je zopet pokazal, da je narodnoradikalni mladini do resnega političnega in kulturnega dela. Zborovanja in debate so napravile najlepši utis. Zaključno zborovanje se je vršilo šele v nedeljo, v soboto zvečer pa slavnostna štiridesetletnica „Slovenije“, o čemur poročamo jutri. M. V. B.

Darujte za Nar. sklad!

banovinska. Kulturno je iztočni Štajer spadal k banovini. (Sploh pa so celo politično izkušali takrat banovino privzeti k Avstriji.) Dr. Kidrič zatrjuje slovensko-hrvatsko dvojnost z ozirom na to, da so Hrvatje (takrat) svoj jezik že gojili, Slovenci pa ne. Vprašam: Če eden dela, drugi pa spi, ali morem reči, da sta ta dva „dvoje“ v istem smislu, kakor druga dva, ki delata vsak zase ali se celo borita drug z drugim? Ko se probudi speči, more vstati in se pridružiti onemu, ki je že bedel — in sta „eno“! Oba bosta močna v delu in uspehih. —

Poizkuse prevajanja v slovenščino pred Trubarjem navajam (XXIX, 123), ne da bi jih smatral za kulturno delo v tem smislu kakor Trubarjeve knjige, ki so bile ljudstvu namenjene, ampak navajam jih v svrhu pravične ocene Trubarjevega kolumbovstva. Res je, da je Trubar začel prvi pisati slovensko narečje za tisk, res pa je tudi, da to kolumbovstvo ni več pravo (ali sploh ni več nikako) kolumbovstvo. Trubar je le izpremenil narečje in črke in ni storil mnogo več nego par stoletij pozneje Danjko ali Metelko;

Politična kronika.

o Iz deželnih zborov. V dalmatinskem je interpeliral posl. Biankini radi priznanja študij na zagrebškem vseučilišču, Srb Mitrović pa zaradi urejenja trgovinskih razmer s Črno goro. — V gališkem deželnem zboru so začeli Rusini z obstrukcijo. Poslužujejo se vseh sredstev tehnične obstrukcije: vsa poročila deželnega odbora se morajo čitati dobesedno, predlagajo nešteta glasovanja, ulagajo nujne predloge itd. V včerajšnji seji je predlagal posl. Olešnicki, naj se ustanove nove srednje, trgovske in obrtne šole, ki bodo zadostovale potrebam obeh narodov. Temu predlogu je bila priznana nujnost. Vzrok rusinske obstrukcije je sovražno postopanje poljske večine v dež. zboru in pri deželni vladi proti Rusinom.

o Otvoritev češkega dež. zbora se izvrši danes v Pragi. Po izjavah nemškega in češkega deželnozborskega skupnega kluba ni pričakovati, da bi se ublažila nasprotja; po dosedanjih poročilih vsaj vstraja vsaka stranka na svojem stališču in ni lahko verjetno, da bi mogla vlada v zadnjem trenutku položaj zboljšati. Sklep skupnega kluba čeških deželnozb. poslancev potrjujejo še izjave posameznih strank: Nemci ne smejo dobiti nobene odkupnine za opustitev obstrukcije! Radikalci celo grozijo, da izstope iz skupnega kluba in začno v dež. zboru politiko na lastno pest, ako bi se Nemcem dovolile najmanjše koncesije. Socijalisti so priredili včeraj zvečer več velikih shodov za upeljavo splošne in enake volilne pravice v češkem deželnem zboru. Ako doživi vlada poraz v Pragi, bode seveda njeno stališče na Dunaju zelo otežkočeno.

o „Societa Dante Alighieri“ ima jutri v Bresciji na Italjanskem svoj občni zbor. Ker prihajajo ravno zadnje tedne iz Tridenta vesti o italjanski veleizdaji, se bode letos javnost nedvomno zelo zanimala za občni zbor imenovanega društva, ki ima na zunaj namen podpirati italj. šolstvo in druge italj. kulturne zavode v Avstriji, v resnici pa zasleduje po odkritosrčnih izjavah italj. listov v kraljevini iredentistične namene, to je odrgati obmorske italj. pokrajine od Avstrije. Društvo šteje sedaj nad 50 tisoč članov v 250 podružnicah; dohodki so znašali lansko leto okroglo 390 tisoč lir, izdatki 230 tisoč lir. — O napredovanju in rezultatih preiskave proti veleizdajniškim Italjanom na južnem Ti-

rolskem se zelo malo ali nič ne sliši; oblasti nič ne izdajo, zato so vse vesti o tej aferi več ali manj netočne. Delavci so zelo nevoljni, da so zaprti tudi urednika prof. Mussolinija od socialističnega glasila „Popolo“ v Tridentu; soc. poslanci so v tej zadevi posredovali pri Bienertu, delavci sami pa groze s splošno stavko.

o Kriza na Ogrskem. Bližnji dnevi bodo prinesli odločitev, ali bode sedanji koalicijski kabinet sklenil premirje z vlado ali ne. Položaj je sledeč: V smislu svoječasnega dogovora med krono in sedanjo koalicijo mora ta izvesti volilno reformo. Na drugi strani pa zahteva cesar ohranitev bankovne skupnosti, zato pa Madžari dobe na državno-financijsnem in armadnem polju nekaj koncesij in sicer: 1. Vprašanje plačevanja v gotovem denarju se naj med obema vladama razpravlja; 2. cesar je pripravljen ustreči madž. željam glede nekkih izprememb pri zastavah, grbih, znakih in poveljnem jeziku pri ogrskih polkih. Na temelju tega programa je Wekerle pripravljen se pogajati in je baje zato pridobil tudi še Košuta.

Drobne politične novice.

o Deželnozborske volitve. V Šleziji so se pričele včeraj deželnozborske volitve. — Pri nadomestnih deželnozborskih volitvah v praški in v plzenski trgovsko-obrtni zbornici sta bila izvoljena Mladočeha Fuma in Pokorny.

o Komensky-jeve šole na Nižjem Avstrijskem. Minulo soboto se je obvestilo vodstvu češke ljudske šole društva Komensky v Poštorni in na Dunaju III od naučnega ministerstva, da se prizna ugovoru proti zatvoritvi odločilna moč. Vsled tega se prične že jutri v obeh šolah pouk. Poučni zavod „Svobodne šole“ na Dunaju. Včeraj je bila na običajni način otvorena ljudska šola društva „Svob. šola“ na Dunaju. Vsi razredi so polni. Mnogo priglasenih učencev je bilo odklonjenih.

o Shod avstrijske soc. demokracije se je včeraj otvoril v Libercih na Češkem. Došli so 204 poslanci raznih soc. organizacij, med njimi 48 drž. poslancev in 14 žensk. Prvi dan je bila sklenjena izjava simpatij štrajkujočim delavcem na Švedskem, nadalje protesti proti mučenju zaprtih revolucionarjev na Švedskem in na predlog dr. Adlerja protest proti silovitosti carizma na Ruskem.

o Vojna pri Melili. Španjolci so zmiraj odlagajo odločilni boj s Kabili. Sedaj poročajo listi, da se je začelo živahno gibanje španskih čet v melilski okolici in da se je baje že začelo tudi prodiranje proti sovražniku.

Bosanski ustavni statut. Včeraj je dokončal skupni ministerski svet svoja posvetovanja o bosanskem ustavnem statutu. Objavil se bode ta začetkom oktobra.

Dnevna kronika.

o Kritični dogodki v Italiji. — V Spezziji je bil pri ponličnih demonstracijah dejavstva ubit jeden mornar. Pri pogrebu, katerega se je udeležilo okrog dva tisoč delavcev, so se demonstracije ponovile. Delavci in policaji so streljali z revolverji drug na drugega, da je bil zopet ustreljen jeden mornar. Pogreba in demonstracije so se udeležile socialistične in anarhistične organizacije. Nemiri so se tako poosttrili, da je moralo posredovati vojaštvo. — Tudi v Rimu postaja položaj kritičen. Večina delavskih organizacij se pripravlja na splošno stavko, in to tudi zaradi konfliktov med delavstvom in policijo.

o V Martijancu, rodni občini bana barona Raucha, so bile te dni občinske volitve. Tudi Rauch, ki je tam „viastelin“, je hotel priti v občinski zastop, a kmetje ga niso hoteli voliti. In vendar pišejo vladni listi dan za dnem, da Rauch vedno bolj osvaja srca vsega naroda.

o Reorganizacija turških pošt. Sedanja vlada na Turškem je poklicala nekega strokovnjaka iz Belgije, da bode sedanjo turško pošto preustrojil. Finančni in poštni minister Dzavid-bej je ob tej priliki tudi izjavil, da bodo evropske velesile, ki imajo lastne poštne urade na Turškem, iste prostovoljno odpravile, kakor hitro se prepričajo o točnosti in zanesljivosti reorganizirane turške pošte.

o Svetovavlaški milijonski dar v prid svoji šolski matici so sklenili nabirati Čehi. Poziv se je že razglasil v listih.

o Ostanki prejšnjih ekspedicij. — Peary pripoveduje, da je našel na svojem potovanju na severni tečaj preostanke prejšnjih ekspedicij. Trdi, da je zadel na sledi iz leta 1870 in 1876, ko se je ponesrečil Sir Georges Nares. Zatrjuje, da je našel celo patrone(?).

o Navdušen patriot mora biti neki grajščak v Pustriški dolini na Tirolskem. Izrazil se je, da da vse svoje premoženje cesarju, ako ga še enkrat vidi. Sedaj ob stoletnici je imel to priliko in res je vse premoženje testiral cesarju.

o 1100letnica mornarice v Dalmaciji se je vršila zelo svečano. Izleta v Novi grad, kjer so pred 1100 leti ukrali kosti sv. Trifona, se je udeležilo 12 bogato okičenih ladij.

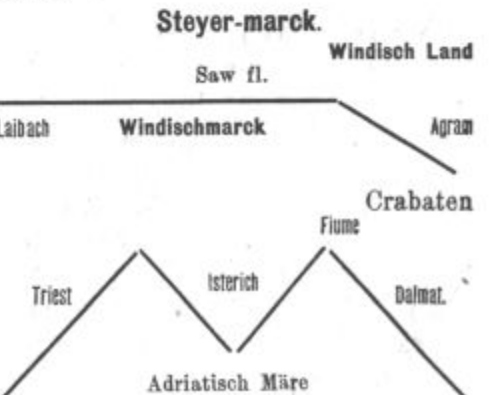
da se pa slovenski jezik sploh more pisati in tiskati, to je videl v glagoliških knjigah in tiskih, pač tudi v nürnberških čeških tekstih. Ali bi tistega človeka še imeli za Kolumba, ki bi videl, da za kak kilometer stran in naprej plove drug mornar v to in to smer, pa bi rekel: Jaz tudi hočem pripluti v Ameriko, sam, vzporedno z njim? V svojem zanosu sta Kopitar in Metelko pred sto leti, veseleč se naše stare književnosti, vzdihnili: „Naš Kolumb!“, a treba je ne samo zanosno klicati, ampak reči tudi pravično oceniti. Tradicij literarnega jezika ne taji nihče, a da bi naš preporod 18. veka po duhu in prvotnih povodih bil navezan na protestantsko dobo, je pre nagljena trditev.

Pasus o svetopisemskem hlapcu se krivo tolmači. Vse zadnje poglavje mojega uvoda je obrnjeno zoper laži — demokratske kritike in politike, ki (tudi proti Trubarju!) zastopajo stališče, da ni demokrat, kdor kaj uči, česar učenec do tle — še ni vedel, ki torej zavračajo vsako novo, tujo misel a priori. Pasus o svetopisemskem hlapcu — čudim se, da se v dobi simbolike

tako malo razumejo parabole — ima ost proti dogmatičnemu mišljenju, ki pravi: „Greh je, o tem in tem dvomiti“. Ker je Trubar rekel, da o nekaterih dogmah ne gre disputirati, da je treba na zemlji le verjeti, je sličen škofu Tekstorju, ki je dejal, da je treba vprašati roditelje, kako so oni verovali — oba sta pa podobna svetopisemskemu hlapcu, ker nista marala — dvomov in torej nista niti hotela izrabiti svojega prirojenega zaklada — intelekta. To je bilo v naših razmerah potrebno povedati.

Obširno poroča o „Trubarjevem Zborniku“ dr. Josip Páta v Slovenském Přehledu, XI, št. 7.—10. str. 369 sl. Poročevalec se drži mojega uvoda, a vpleta vmes ostalo vsebino Zbornika, nekatere stvari dodaja iz svojega. Tako pravi, da so uvodna izvajanja dr. Čezina Čehom dobro znana iz študije dr. Zdenka Nedellega: „Dějiny zpěvu předhusitského“ 1904, nadalje, da g. skriptor Pintar (str. 270) ni pravilno navedel staročeških zgledov: aupal, úpal, češ, da Čehi enako uporabljajo „uplatiti“ in „poplatiti“. — Da se izraz „Windisch“ v Trubarjevi dobi

nikakor ni kril z današnjim slovenskim ozemljem, oz. da je Slovence takrat bilo mogoče imenovati „Ober-Windische“ (prim. „Gornji Iliri“), nam izpričuje zemljevid Seb. Münstra iz 16. stoletja (1544 Ingolsheim). Takrat za zemljevide še ni veljal običaj, da je sever gori; na Münstrovem zemljevidu je marveč sever doli. Ako uvažujemo to, dobimo po Münstru sledečo sliko naših dežel:

Ober Bossen
O tem poroča v „Pester Lloyd“ z dne 1. avgusta t. l. Pavel Balogh v članku, ki je sicer ves naperjen zoper hrvatski narod.

o Peary se je izrazil, da ni nemogoče, da ne bi bila katera druga ekspedicija prišla po drugi poti pred njim na severni tečaj. S tem torej on zapuša svoje stališče.

o Pogrom proti židom se je baje uprizoril v Kijevu. Mnogo poslopij je po poročilih razdejanih in ljudi je dosti mrtvih.

o Žena bivšega ministra Praška je postala blazna. Sodišče jo je postavilo pod kuratelo.

Strelna vaje donavskih monitorjev se vršijo pred Belim gradom. Ponoči razsvetljavajo avstrijske ladje z žarkometi onostranski srbski breg, vsled česar srbske novine odločno protestirajo.

o Tajinstveno je izginil bogati Bolgar Kosta Stamankov, ki je hotel potovati iz Dibre v Macedoniji prek Srbije v Sofijo. Imel je seboj ženo in mater, a za postajo Ristovac pride v železniški voz srbska žandarmerija ter ga odvede. Od onega časa ni več sluha o njem. Bolgarsko novinstvo strastno napada srbsko vladno, ter jo dolži, da je učinila politični umor. Afera je tem bolj zagonetna, ker se ravno sedaj trudi bolgarski poslanik Ricov, da bi se Bolgarija in Srbija bolj zblížale.

Štajerske novice.

z Novi vodja slovenske gimnazije v Celju je prof. Lilleg z državne gimnazije v Zadru. Bil je poprej v Sarajevu in je, kakor se nam zatrjuje, dober Slovenec.

z Slovenščina na dekliški meščanski šoli. Včasih, ko je nekdanji slovenski sokol celjski deželni poslanec, se širi v Celju polagoma tudi spoznanje, da se bo temu primerno treba tudi učiti slovenskega jezika. Na meščanski šoli bode pončevala letos slovenščino neka učiteljica Globotschnigg. — Ime kaže, da je morebiti v tej stroki dobro podkovana. Ali se „vahtarica“ ne bode razburila, da bodo odmevali „trdi prirodní glasovi“ slovenščine v meščanski šoli najbolj nemškega mesta? Pa sila kola lomi, kaj ne, dragi nemškutarji?

z Kako si predstavljajo klerikalci na Spod. Štajerskem narodno vzgojo. V nedeljo se je slavila po celem Slovenskem žalostna obletnica dogodkov v Ljubljani in v Celju. Isti dan in isti večer pa se je zdel primeren klerikalnim abiturijentom in duhovnikom, da prirede v Ptuj pod zaščito tako odlično narodnega društva kakor je „Čitalnica“ — esperantsko veselico. 12. septembra, ko se je vršila lepa narodna slavnost, ni bilo videti teh črnih tičev in ni bilo tudi kaj slišati o njihovi agitaciji za narodno prireditve; pač pa so prignali v nedeljo nekaj kmečkega ljudstva, ki je strme poslušalo staro, ljubo našo slovensko pesem pod novim maslovom „En la krepusko“. Tem-le navdušenim esperantom sicer ni računati na bogve kake uspehe; veselica je bila slabo obiskana in če je čisti prebitek v esperantske svrhe po tem, nimamo še tako malo upanja na procvit slovenskega esperantizma. Priporočamo klerikalnim mladeničem in gg. duhovnikom, naj bi se vsaj potrudili, da bi tudi ptujkega prošta pridobili za esperanto; morda potem nekoliko pozabi na svoje nemškutarstvo. Sicer pa nismo prav nič zadovoljni s tem, da se oder in pa dvorana ptujke „Čitalnice“ ob tako neprimernem času izrabljata v klerikalne prismodarije.

z Iz Gaberja nam pišejo: Brezobzirnost kolesarjev, ki vozijo po poti ob državni cesti, namenjeni za pešce, je od dne do dne večja. Danes opoldne je podrl neki Krickov fante iz Celja 16 letno dekle s kolesom na tla in ji onesnažil ter raztrgal obleko; najbrž je tudi kaj poškodovana. Ker vse pritožbe nič ne pomagajo, si bomo proti brezobzirnim kolesarjem kar sami napravili red. Radovedni smo, kaj neki delajo pristojne oblasti?

z Imenovan je suplent I. državne gimnazije v Ljubljani, Henrik Klešnik, pravnim učiteljem na samostojnih nemško-slovenskih gimnazijskih razredih v Celju.

z Za „Sokolski dom“ v Gaberju pri Celju so prispevali gg. kvartavci v celjskem „Narodnem domu“ prvo polovico ustanovnine v znesku 100 K. Iskrena hvala!

z Za obrambni sklad Ciril-Metodove družbe je darovala hčerka nedavno umrlega posestnika Janežiča v Grižah, Cirila, 200 kron. Slovenke, posnemajte vrlo kmečko dekle!

z Gosp. Radej na Bregu nam je izročil 25 K za Ciril-Metodovo družbo, kot čisti dobiček nedeljske vinske trgovatve, ki se je vkljub slabemu vremenu in obisku še vendar dobro obnesla.

z Umrli je v Podgorju pri Slovenjgradcu žena župana Janeza Verčkovnika po dom. Novaka. N. v m. p.

z Ljubezen do bližnjega med klerikalci. Krčmarja Janca iz Vrbja pri Žalcu so njegovi somišljeniki in politični prijatelji tako pretepli, da je minule dni umrl. Krasna ilustracija „Gospodarjevega“ podlistka o idealnih zvezarjih v Savinski dolini! (Naknadno doznamo, da je Janca zadela kap. — Op. uredništva).

Iz Gornjegagrada. Tu in v okoličih se širi legar. Želeti bi bilo, da bi se zdravstvena oblast malo bolj pobrigala, da se ta epidemija še pravočasno omeji. — V Gornjigradu je država poslala gozdarja Lausa, ki ima nalog, nadzorovati gospodarstvo ljubljanskega škofa na tukajšnjih posestvih.

Iz Brežic. Med nemškimi razgrajci, ki napadajo in izzivajo Slovence, se odlikuje tudi prav posebno zalagatelj Götzovega piva Bieber. Ta mož prav rad ponuja Götzovo pivo našim gostilničarjem, posebno na Kranjskem (Dolenjsko). Po nedeljskih izgredivih in pobojih brežiških turnarjev, med katerimi je bil vedno prvi zalagatelj Bieber, je opaževati med našim ljudstvom hval vredno gibanje, da noče več piti Götzovega piva. Več gostilničarjev se je izjavilo, da bodo zahtevali od pivovarnarja Götz odstranitev tega njegovega zalagatelja, ker bi drugače trpel občutno škodo. Tako je prav in videli bomo, ali ne bo mogoče, iznebiti se nam še nekaterih takšnih nam sovražnih elementov.

z Bivši ministerski predsednik baron Beck si je s svojo ženo ogledal 17. t. m. Rogaško Slatino.

z Obsojen je bil pri mariborskem porotnem sodišču devetnajstletni A. Koban iz Fram, ker je svojemu mostru, mizarju Kregarju kradel pohištvo, na 15 mesecev težke ječe. — 67 letni I. Visočnik iz Gornjih Hoč pa radi krive prisege na 13 mesecev težke ječe.

z Deželnim kulturnim inženirjem je imenovan dr. Reinold Simmler. Na Štajerskem nimamo nobenega kulturnega inženirja, žal, da se tudi naši abiturijenti vse premalo ozirajo na to veliko potrebo.

z Iz Vurberga. Ne zdi se mi vredno odgovarjati „Štajercu“. Toda resnici na ljubo bodi povedano, da je res bil dne 31. avgusta, t. j. v torek g. Frank v Vurbergu v gostilni gosp. Goloba, ker je imel tudi tam neko opravilo. Res je tudi vse, kar je bilo v „N. Dn.“, in vsled tega naj tudi „Štajerc“ lepo molči, kajti na razpolago so imena šestih prič, katere so vse to slišale. Torej le tiho, gospodje pri „Štajercu“!

z Ivanjkovec. Občine Sv. Tomaž pri Ormožu, Lahonci, Runeč, Žerovinci, Mihalovci, Veličane, Brebrovnik in Sv. Miklavž so prosile za zvezo brzojavnega urada s c. kr. poštним uradom v Ivanjkovcih.

d Uradni list c. kr. okrajnega glavarstva celjskega. Kakor smo slišali, namerava izdajati c. kr. okrajno glavarstvo celjsko s 1. prosincem 1910 uradni list v novi obširnejši obliki, in sicer ne tako kakor v prejšnjih letih v nemško-slovenskem besedilu skupaj na eni poli, ampak ločeno za oba jezika. Prinašal bode vsa važnejša poročila in vse spremembe na polju šolstva, obrtnije, trgovine itd., vse znanja vredne odloke in odredbe ter se baval s stvarino, ki bode zanimala vse kroge prebivalstva. Izhajal bo vsaki teden enkrat in stal za naročnike, ki so poštne prosti, 6 K. za vse druge naročnike pri poštne prosti dopošiljavi 7 K. — Izdaja tega uradnega lista je odvisna od zadostnega števila naročnikov in naj vsi, ki se zanimajo za ta obšekoristen list, to pravočasno okrajnemu glavarstvu celjskemu naznaniijo.

o Tragična smrt. 47 letni posestnik na Brezju in načelnik krajnega šol. sveta na Blanci pri Sevnici se je v nedeljo 19. t. m. pripeljal s svojo ženo k posestniku in gostilničarju Jožetu Preskarju v Podšredi, kamor bi se naj primožila njegova najstarejša hčerka Micka. Bil je ves dan prav dobre volje in je prepeval ter se razveseljeval. Prej ko je šel spat, sta šla z bodočim zetom še v hlev, da bi napojila konje. Gabričeva konja sta že stala vsak na svojem mestu, Preskarjeva sta pa prihajala z vode v hlev. Mlad Gabričev žrebec, ki ima to navado, da ne pusti nobenega konja zadaj mimo sebe, je hotel zbiti enega izmed mimoidočih Preskarjevih, a je pri tem zadel za seboj stoječega Matijo Gabriča s tako silo ravno v glavo, da se je ta zvrnil in na mestu izdihnil. — Pokojnik, ki je bil vrl narodnjak ter prav dober in skrben gospodar, zapuša vdovo z osmimi otroki (najmlajša sinčka dvojčka imata jedva tri mesece). Žalujemo naše prisrčno sožalje! Bodi pokojniku zemljica lahka!

z Gledališka sezona se prične v Mariboru 2. oktobra.

d Iz Sel pri Ptuj. Dne 18. t. m. ob 3. uri zjutraj se je užgala hiša gostilničarke Zafuta po domače Mrak v Zgornji Pristavi. Ogenj je upepelil gospodarsko poslopje popolnoma in tudi od hiše ni drugega ostalo ko golo zidovje. V tem požaru sta našla strašno smrt dva zidarja po imenu Bezjak in Plavčak iz Ptujke gore, ki sta spala v škednju. Zgorela sta skoraj docela, le truplo, zgornje rame in zgornji del stegen so našli na pogorišču; glave, nog in rok ni bilo nikjer. Pravi se, da sta nesrečneža najbrž hotela kaditi in sta pri tem užgala slamo. Zvečer sta bila baje v dotični gostilni še prav vesela, obhajala sta likof, ker sta nekje pri sosedu zgotovila svoje delo. In nesrečni alkohol jima je dal likof za večno.

z V Obrizju pri Središču se je vršil v nedeljo dne 19. t. m. shod državnega poslanca dr. Mir. Ploja. Nad 300 ljudi skoraj samega kmečkega ljudstva iz Obrizja, Središča, Sv. Bolfenka, Šalovec, Frankovec in iz Ormoža se je zbralo v Rakuševi gostilni. Shod sam pa se je vršil na gostilničarjevem vrtu. Predsednikom je bil izvoljen g. Dogša, podpredsednikom g. Kunst, za zapisnikarja pa g. Al. Trstenjak. Državni poslanec g. dr. Mir. Ploj je v zelo obširnem govoru poročal najprej o krivičnem volilnem redu za Slovence, potem o delovanju jugoslovanskega kluba, ki je stal ves čas v skrajni opoziciji proti vladi; ožigosal je tudi na primeren način smešno in brezplodno obstrukcijo nekaterih strank v državnem zboru, med katerimi „Slov. klubu“ pri tem niso bili sveti in upoštevanja

vredni narodni, gospodarski in posvetni oziri ljudstva. Govoril je nato o reformi deželnih financ, o odprtju ogrske meje, za kar so bili najbolj vneti seveda slovenski „kmečki“ klerikalni poslanci; nato o trgovski pogodbi s Srbijo, po kateri se lahko živina dovaža k nam, ako da država primerno kompenzacija za povzdigo naše živinoreje. Deželne finance, ki izkazujejo leto za letom primanjkljaj, hoče sanirati država in tako našemu kmetu naložiti zopet nov občuten davek, proti čemur se morajo kmečki poslanci, saj je to njihova sveta dolžnost, boriti z vsemi močmi, pač pa se naj primerno zviša dohodninski davek.

Če hočejo torej naši kmečki poslanci delati v resnici za korist slovenskega kmeta, morajo gledati v prvi vrsti na to, da bode državni zbor deloval, da poslanci ne bodo v obstrukciji proti vladi, katera mora, ker je nam Slovencem sovražna, s pomočjo primerne opozicije pasti in da dobimo Jugoslovani v ministerstvo svojega zastopnika, ki bo čuval naše narodne interese. Poročilu gosp. državnega poslanca je sledilo dolgotrajno ploskanje in „Živio“ klici. G. Ivan Kolarič je govoril nato o težnjah slovenskega kmeta in slovenskega ljudstva v obče ter zahteval, da morajo biti naši poslanci, ko se gre za narodne, kulturne in gospodarske ozire našega ljudstva, složni in edini.

Končno so bile sprejete te-le resolucije: 1. Na današnjem shodu zbrani volilci izrečejo svojemu zastopniku v državnem zboru g. dr. Mir. Ploju popolno zaupanje in odobravajo njegovo postopanje v državnem zboru. 2. Zbrani volilci vabijo g. drž. poslanca, da posreduje v Gradcu in na Dunaju, da se začnejo takoj potrebna dela za zavarovanje proti škodi, ki jo napravi Drava v ormoškem okraju na levem obrežju. 2. Zbrani volilci zahtevajo, da se izposluje izdatna državna podpora za pe suši in toči prizadete posestnike. Vse resolucije so bile sprejete enoglasno brez ugovora, pač najboljši dokaz, da ljudstvo svojemu poslancu zaupa ter ga nad vse časti in spoštuje, saj je bil shod popolnoma miren; motil ga ni nikdo, najmanj kak pristaž lažikmečke zveze.

d „Konjerejec“ in slovenščina. C. kr. družba za konjerejo na Štajerskem izdaja za svoje slov. društvenike na Spod. Štajerskem društveno glasilo tudi v slovenski izdaji. List urejuje, kakor je videti na zadnji strani, društveni tajnik vitez Tavera, ki skoro gotovo ne zna slovenski. Zato predstavlja nemško izdajo (slovenska je samo kopija nemške) gotovo kdo drug, ki pa piše tako škandalozno slovenščino, da pride slovenski bralec v zadrego ali bi se jezil ali smejal. Za vzgled naj služi sledeči klasični primer:

Kako moremo novo oves in novo seno konjem pokrmiti. Ne more se dokazati, da ima pokrmljenje nove ovse vedno slabe posledice, gotovo pa je, da nova, še ne zadosti osušena oves je težje prebavna in zavoljo tega manj dobra, kar pri delu povzroči hitrejše opešanje in lahko potitev. Tudi potem včasih nastajajoče želodčne in črevne bolezni z koliko in drisko moramo brezdvomno na večjo neprebavnost nove ovse nazaj privedi. Ako se pa hoče izgub očuvati, bode vedno uganjano, oves popreje dobro osušiti pustiti. Oves se mora dobro potiti, kar 3 do 4 tedne traja. Če pa to ni mogoče in se mora novo oves pokrmiti, je nakazano, da se njo s staro ovso pomeša, v katerem slučaju je pokrmljenje manj nevarno. Še bolj kakor pokrmljenju nove ovse se pa mora ogibati pokrmljenju novega sena, akoravno konji novo seno rajše poži-

rajo nego staro. Tudi seno se skozi 4 do 6 tednov poti. Med tem časom naj vedno izostaja pokrmljenje tega sena, ker se mnogokrat čisto posebne bolezni nahajajo, kateri se pokažejo v povsem rdečih očih, silni mrzlici in nerednemu bitju srca. Pri vrenju sena nastanejo namreč strupeni snovi, kateri povzročijo imenovano bolezen. Iz tega izhaja, da se naj nikdar ne pokrmi novo seno in novo oves, predno ne pretečejo najmanj šest tednov.

Želimo, da slov. odborniki in člani, ki imajo vpliv na družbo napravijo temu žalostnemu mrcvarjenju svojega materinskega jezika konec. Ni treba, da se dober namen te drugače koristne družbe pri nas smeši in naš jezik tako bagatelizira in zaničuje. Če že ne ve kaj družega, zahteva navaden takt, da družba na ta način ne žali svojih slovenskih članov. O stvari se je sicer v našem listu že pisalo in je skrajni čas, da se navedenim nedostatkom odpomore.

Kranjske novice.

d „Sokolski dom“, društvo za zgradnjo in vzdrževanje sokolskega doma društva Sokol I. v Ljubljani, se je 18. t. m. ustanovilo.

d Litjsko-šmarski Sokol se je ustanovil 19. t. m.

d Umrli je v Tapinjah trgovec Fr. Žnideršič, doma iz Ilir. Bistrice, jedva 30 let star.

d Milan Močnik, ki je umrl v noči na 19. t. m. v Kamniku, je bil edini sin bivšega kamniškega župana in njegov ponos; bil je splošno priljubljen in celi Kamnik žaluje za njim. Prinesel si je zavratno bolezen s potovanja, ki ga je v kratkih dnevih uničila. Blag mu spomin!

Veteranskemu društvu v Ljubljani, ki je bilo — kakor smo poročali — razpuščeno, bo danes cenjena oprava, v četrtek pa prodana. Prošnja na cesarja je bila brez uspeha.

d Jožef Oberwalder v Domžalah, ki je pred 2 meseci ustrelil nekega Slovence, da je drugi dan umrl, še ni bil v preiskovalnem zaporu in tudi obravnave proti njemu še ni bilo. Odkedaj pa imajo nemški tovarnarji pravico streljati mirne Slovence??

Primorske novice.

d Proti premestitvi slovenskega učiteljskega v Gorico še vedno hujška goriški župan Bombig. Za danes je zopet sklical protestni shod po § 2.

d V Hruševljah v zapadnih Brdih ob laški meji se je — takorekoč na razvalinah propadle Legije šole v Neblem — otvorila te dni slovenska ljudska šola.

d V Dekanli se je 19. t. m. ob velikanski udeležbi vršila proslava 40 letnega obstanka tamošnje narodne čitalnice ob silnem navdušenju občinstva. Navzočih je bilo več drž. in deželnih poslancev. Dekane so bile vse v narodnih trobojnicah, le farovž in cerkveni stolp ne, dasi je imela slavnost strogo narodni značaj.

d Češki dijaki — krog 120 — ki so se bili udeležili shoda narodno-radikalnega dijaštva v Ljubljani, so se včeraj popoldne pripeljali v Trst.

d Na shodu delavcev javnih skladšč v Trstu se je sklenilo, da morajo v akciji za izboljšanje delavskega položaja sodelovati vse prizadete organizacije.

d Tržaški deželni zbor se protivi premestitvi Lloydovega arzenala v Tržič in je zadevo odkazal deželnemu odboru.

d Nasilen mladenič je Mirko Vuketić na Voloskem. Vstreliti je hotel svojega očeta, a ni ga zadel. Policija ga je prijela v Reki.

Obrambni vestnik.

d Družbi sv. Cirila in Metoda je daroval g. Fran Mikuš, veleposestnik na Donački gori pri Rogatcu namesto venca na grob rajne gospe Terezije Zdolšek, posestnice na Ponikvi 15 K. Iskrena zahvala!

d 200×1000: Za Ciril-Metodov obrambni sklad so se zopet prijavili naslednji: 367. akademično fer. društvo „Sava“, 368. Skupina naprednih dijakov, 369. P. M. uradnik v Ljubljani, 370. omizje „Glista“ v Barkovljah, 371. Gornjegradska učiteljsko društvo, 372. Pikel Ivanka, Gorica, 373. Dr. Krautova Anica, Kamnik, 374. Valenčič Ivan, Trnovo, 375. Češki akademiki povodom III. nar. rad. dij. shoda v Ljubljani, 376. Konšek-Apatova rodbina, Trojane-Vransko, 377. Učiteljsko društvo tolminskega okraja, 378. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Kozjem.

v G. M. Muršec, solicitor v Ljutomeru je poslal za C. M. družbo zbranih 10 K in ne 8, kakor smo izvestili.

v Za družbo sv. Cirila in Metoda sta vpslala: g. Karl Cimperšek, Sevnica 1 K in g. Josip Gruškovec, Kozje 50 v od prodanih znakov.

200 K za Ciril-Metodov obrambni sklad so darovali češki akademiki.

Po svetu.

d Mladoturki — nazadnjaki. Ko se je med turškim ženstvom počelo gibanje za moderniziranje kroja in se je o tem razmotrivalo, kako bi se verski predpisi najlažje obšli, je prišla turška vlada, pa je vsako enako misel strogo prepovedala.

v Umor v ječi. V Černigovu sta dva jetnika zadavila paznika ter mu odvzela ključ, na kar sta zažgala postelje. Ko sta odpirala celice drugim jetnikom, je prišla vojaška straža, ki je dva jetnika usmrtila, dva teško, osem pa lahko ranila.

d Zastrupila so se tri dekleta na Dunaju v starosti 16 let brez drugega vzroka, kakor da nočejo več živeti.

d Rumena mrzllica se širi v Braziliji.

d Policijske bombe so našli v Baku. Odkrili so jih veliko množino. Izkazalo se je, da so krivci med tajno policijo. Šefa so odstavili in počeli proti njemu preiskavo.

Veleizdajski proces v Zagrebu.

144. dan razprave. Dr. Dušan Popović trdi v svojem govoru, da se je pravdnik prav za prav samo trudil, da dokaže daso obtoženci širili samo velesrbsko propagando, a ne, da so krivi veleizdaje. To je tudi priznal z predlogom, ki zahteva samo za pet Srbov smrt. Ako bi Accurti resno mislil na veleizdajo, bi predlagal za vse smrtno kazen, kajti veleizdaja je veleizdaja, bodi si ta ali tam. Zato misli dr. Popović, da ima obrana lahko delo. Šest mesecev smo poslušali ljudi, pravi branitelj, ki niso bili priče, ampak ljudje, ki kritizirajo vsak po svoje. Ni se moglo obtožencem kaj posebnega dokazati. Dr. Popović govori dolgo in stvarno. Predsednik prekine o poldan govor.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Iz štajerskega deželnega zbora.

o Gradec, 21. sept. Ko se je danes čitala slovenska interpelacija radi izobešanja zastave na graškem deželnem dvorcu ob priliki Südmarkinih slavnosti, je nastalo veliko vpitje med nemškimi poslanci. Dr. V. Kukovec je interpeliral v zadevi postopanja ljutom. okr. glavarstva proti nekaterim posestnikom v Veržeju zaradi pašniških glob.

Poraz vlade v češkem dež. zboru.

o Praga, 21. sept. (Posebna brzojavka „Nar. Dnevnika“). Ko je pri da-

našnji prvi seji dež. zbora pozvaldež. maršal princ Lobkovic dež. zbor, naj konstituira kurije in odseke, je izjavil v imenu Nemcev dež. posl. Pucher, da se nemški poslanci v smislu sklepa nem. deželnozborskega kluba te konstitucije ne morejo udeležiti. Nato je princ Lobkovic sejo zaključil. Prihodnja seja bo naznanjena pismeno (to se pravi z ozirom na položaj, da je več ne bode in bo češki deželni zbor razpuščen.)

O današnjih dogodkih v praškem dež. zboru

imamo še naslednja poročila:

o Praga, 21. sept. Od prvih jutranjih ur vlada v deželnozborskem poslopju izvanredno živahno gibanje. Vsi deželnozb. klubi zbirajo in se posvetujejo o sklepih za skupno konferenco klubovih načelnikov. V smislu sklepov čeških deželnozb. strank in v smislu dosedanjih nemških izjav je vkljub živahnemu mešetarjenju vlade gotovo, da bode moral višji deželni maršal zasedanje prekiniti. Mnogoštevilne socijalistične deputacije so izročile prošnje več ko 200 soc. demokratičnih občin za uvedbo splošne in enake volilne pravice v češki deželni zbor.

d Praga, 21. sept. Značilno za položaj v češkem deželnem zboru je to, da se je odgovorilo ministru dr. Žačku na vprašanje, ali naj pride koncem tega tedna v Prago, da takrat deželni zbor ne bode več zboroval.

d Praga, 21. sept. Otvoritev dež. zbora se je izvršila ob 12. uri 20. min. Vlada je predložila 5 zakonskih načrtov, ki bi naj tvorili predpogoje za sporazum obeh narodov na Češkem. Ako se posreči izvolitev odsekov in pa odbora, se bode imel deželni zbor najprej ukvarjati s spremembo dež. reda, po kateri bi se ustanovilo mesto 2. namestnika deželnega maršala in bi se število deželnih odbornikov pomnožilo na 10. Štiri druge predloge bi prišle pozneje na vrsto in sicer 1. novi volilni red za deželni zbor; 2. ureditev jezikovne rabe pri avtonomnih oblastvih in uradih; 3. ustanovitev okrožnih zastopnikov in 4. obširne spremembe dež. reda. — Po novem volilnem redu bi se pomnožilo število dež. poslancev od 242 na 334; 43 bi jih bilo voljenih po načelih splošne in enake volilne pravice.

Predvsem pa bi se upoštevalo narodno ločitev kakor pri omejitvi državnozb. volilnih okrajev. — Načrt za jezikovno rabo pri avtonomnih oblastih določa rabo poslovnega jezika. — Načrt za ustanovitev okrožij določa ustanovitev okrožnega zastopa in odbora; na čelu okrožja bi stopil okrožni načelnik. V mešanih okrajih bi se določil nek ključ za zastopstvo obeh narodnosti v zboru in odboru okrožja. Okrožno zastopstvo bi s sredstvi okrožja pokrivalo gospodarske in kulturne potrebe svojega delokroga.

Kako je na Grškem?

o Atene, 21. sept. Nemški poslanik Gentz je obiskal grškega ministerskega predsednika Mauromichalisa, kateri mu je izjavil, da se ni bati na Grškem meščanske vojne; gotovo je, da ostane kralj na prestolu in da se bodo tudi izvršile potrebne reforme. Agitacija Theotokisova (predsednik večine v parlamentu) in njegovih prijateljev je brezpredmetna.

Hmeljski trg v Norimberku.

o Norimberk, 21. sept. Dovož 300 bal, 300 bal prometa; kupčija se razvija mirno pri naraščajočih cenah.

Drobne novice.

v Novi Jork, 21. sept. Silen vihar je napravil v 15. okrajih držav Missisipi, Louisiana in Florida veliko škodo. Mnogo ljudi je mrtvih.

v Rim, 21. sept. Car Nikolaj obišče okrog 10. okt. Italijo. Socijalisti in anarhisti so hoteli napraviti proti carjevemu obisku demonstracije, katere je pa vlada prepovedala.

v Melilla, 21. sept. Španske čete pod poveljstvom generalov Del Reala in Tobarja so zasedle Cop Guerto. Kabylji so imeli velike zgube; Španci imajo 1 mrtveca in 29 ranjencev. Vojni ladije so podpirale operacije vojakov s topovi.

Tržne cene.

20. septembra.

Dunajska borza za kmetijske pridelke. Ker poročila iz inozemstva niso bila vspešna, se ni nič prometovalo ali pa prav malo. — Tendence se je lovila, cene so bile kakor sobotne.

Sladkor. Praga: 20. sept. sur. sladkor prompt K —, nova kampanja K 24'55. Tendence mirna. — Vreme: hladno.

Sladkor. Trst, 20. septembra: Centrifugal Pilés prompt K 31½ do K 31⅞, za november-marec K 30⅞ do K 31. Tendence mirna.

Budimpešta, 20. sept. Svinjad: ogerske stare, težke — do — vin. mlade težke 144 do 148 vin., mlade, srednje 146—148 v, mlade, lahke 145—147 v. zaloga 26.237 komadov. Prignano 745 komadov, odgnano 435. Ostalo torej 26.547 komadov. Tendence živahna.

Budimpešta, 20. sept. Pšenica za oktober K 13'83, pšenica za april K 13'93, rž za oktober K 9'63, rž za april K 9'96, oves za oktober K 7'33, oves za april K 7'60, koruza za september K —, koruza za maj K 7'11.

Pšeničnih ponud malo, veselje kupiti malo, tendence trdna, prometa 40.000 meterskih stotov. Efektivna ogerska pšenica 5 vin. višje. Drugo mirno. Vreme: kalno in hladno.

Hiša

prtična, še davka prosta, s tremi sobami, dve kuhinji, zelenjadni vrt, ki nudi dvoje stavbišč, 15 minut od Celja se proda. Cena je 10.000 K. Več pove J. K. Celje, hotel pri belem volu soba št. 18. 77 6-4

Priporoča se!

ANTON ŠARC

= v Ljubljani =

sv. Petra cesta šte. 8

pri nakupu platna, prtov, prtičev itd., bombaževinastega blaga, švicarskih vezil.

Opreme za neveste

perilo za gospe in gospode se izdeluje doma in po meri. Cene nizke. Blago dobro.

Pralnica in svetilniškalnica v Kolodvorskih ulicah 8.

Sukna

in modno blago za obleke

priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno

v Humpolcu na Češkem.

— Vzorci franko. —